

Tardy László

Egy egyházzenesz emlékei Dobszay Lászlóról

Az életmű számbavétele szorgos és kitartó kutató munkát igényel. Ezt a következő években munkatársai, tanítványai bizonyára el fogják végezni. Az így kirajzolódó képet árnyalhatják azoknak felvillanó emlékei, akik hosszabb időn át —hol szorosabb, hol lazább— munkakapcsolatban álltak az elhunytal.

Tardy László budavári Nagyboldogasszony- (Mátyás) templom kántor-karnagya, az OMCE társelnöke.

A 60-as évek végén ismertem meg. Akkor még a Magyar Tudományos Akadémia Roosevelt téri épületében a Népzenekutató csoportban dolgozott, és szkölát vezetett a Rökus-kápolnában. A nagyheti liturgiához kerestem-kértem népzenei anyagot. Fontosnak tartotta, hogy a kért dallamokhoz hozzátegye a szkóla által akkor már használt nagypénteki kereszthódolati ének, a *Popule meus* magyar gregorián anyagát. Azóta is így énekeljük a Mátyás templomban az Úr Jézus panaszénekét.

A Hittudományi Akadémia hallgatójaként Csanád Béla professzor úr meghívott a Hittankönyv Bizottság Zenepedagógiai munkacsoportjába, melyben az irányító Rajeczky Béni bácsi mellett Dobszay László volt: nemcsak szervezte a munkát, hanem nagyobbbrészt maga is végezte. Ennek eredményeként jelent meg hittankönyvi mellékletként a Kis Magyar Uzuális, melynek anyaga később beépült az Éneklő Egyház népénekétárba. (Mivel a kottagrafika akkor még igen költséges munka volt, Dobszay László kérésére feleségem, Tarkó Magda kézzel írta le a kis sárga füzetben lévő összes dallamot.)

Hasonló volt a helyzet a Népénekétár szerkesztése folyamán is. A szerkesztő-bizottság munkájába —Lékay bíboros úr kérésére— együtt kapcsolódtunk be. A közel 10 évi munka folyamán a gregorián ének és a magyar egyházi nép-ének területén hatalmas anyagismeretre tehettem szert, elsősorban ugyancsak Dobszay László eszmefuttatásai, érvelései révén. Mindig hatalmas felkészültséggel vitázott, melyet gyakran heves indulatkitörések is követtek.

Amint személyesen elmondta, ilyen indulatkitörés vezette akkor is, amikor a magyar egyházzenei élet problémáit, az arról vallott nézeteit a sajtóban nyilvánosság elé vitte („Jelenkori művelődési áramlatok — a hazai egyházzene tükrében”, a *Kultúra és közösség* művelődéseméleti folyóiratban, 1982-ben). Egy délelöttön át keményen vitáztunk a Várban a Tóth Árpád sétányon a tanulmány tartalmáról, hangneméről. Amikor egy-egy kijelentés „élet”, bántó vagy igaztalan voltát kifogásoltam, így reagált: „Amikor az ember zsakutcába kerül, nem mindig képes kritikát és véleményt csomagolva közölni!”

A zeneakadémiai egyházzenei képzés újraindításakor egybehívta a főváros templomaiban működő orgonisták, karnagyok egy részét, és kifejtette nézetét a jövőendő tanszak jellegéről, az oktatás tartalmáról. Voltak köztük olyanok, akik még az 1950-ben megszüntetett egyházkarnagyi tanszakra végeztek. Velük szemben is megvédte álláspontját: „Az egyházi zene ne legyen önálló szak, egy másik tanszakra szerzett diploma is kell hozzá, hogy az egyházzeneész meg tudjon állni a maga lábán, legyen lehetősége részt venni a zenei szakoktatásban, mert ez biztosíthatja számára a szakmai haladást és a megélhetés biztonságát.”

Az évek folyamán gyakran vitáztunk, kerültünk szembe —elsősorban a liturgiához kapcsolódó— szakmai kérdésekben. A korábbi közös munkában kialakult barátságot, kölcsönös tiszteletet azonban megtartottuk. 2010 februárjában keserű hangú levélben panaszolta: „Szellemi számkivetésben kell majd meghalnom.” Válaszomban így írtam: „Én ezt másként látom: a komponista–muzsikus Dobszay László már hosszú ideje otthon van a mai magyar egyházban: a Kis Magyar Uzuális énekei, az Éneklő Egyház magyar gregorián anyaga és új népekei nemcsak a szkolák és a szkolavezetők által irányított közösségekben élnek, hanem az ország nagyon sok templomában... A Püspöki Kar által kiadott Misekönyvben és a hívek számára kiadott Kis Misekönyvben, ahol hivatkozás van egy énekre, megjelennek az Éneklő Egyház megfelelő számai és kottái; a püspöki misék többségén felhangzik a Missa mundi és a mise magyar nyelvű introitusa, communioja... A teoretikus–liturgikus Dobszay László «méltó helyének» kijelölése egyrészt a szakterület művelőinek, másrészt az egyházi elöljáróknak a feladata, amelyhez úgy gondolom, megfelelő időbeli-történelmi távlat is kell.”

Amikor ez év júliusában —alig egy hónappal halála előtt— meglátogattam, ezzel kezdtem beszélgetésünket: „Több mint negyven éve köt össze bennünket egy antifóna, melynek szövege így hangzik: «Jertek, Atyám áldottai, és vegyétek az országot, mely nektek készítettett a világ kezdetétől.» Majd idéztem a folytatást Máté evangéliumából: «Mert amikor éhes voltam, ennem adtatok, szomjas voltam, innom adtatok, beteg voltam, meglátogattatok...» Dobszay László élete munkájával sokak lelki éhségének és szomjúságának lett csillapítója.

Ezért reméljük, hogy a halotti szertartásból az ő keze nyomát viselő vesperás-antifóna szavai már valósággá váltak számára: „Az Úrnak színe előtt járok immár, az élők földjén.”